

[5] та зумовлених цим рішенням законодавчих змін до ч. 6 ст. 19 ЦПК, для розгляду справ щодо стягнення заборгованості за позикою та кредитом в порядку наказного провадження доцільно встановити розмір ціни позову у сумі, що не перевищує тридцяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Список використаних джерел

1. Інформація Ради суддів України про показники часу, необхідного для розгляду справ і матеріалів за 2025 рік, URL: https://rsu.gov.ua/mzs-2025_4-maps (дата звернення: 09.05.2026).

2. Аналітичний огляд Верховним Судом стану здійснення цивільного судочинства у 2025 році, URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/ogliady/Analyze_KCS_2025.pdf (дата звернення: 09.05.2026).

3. Regulation (EC) No 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure URL: https://publications.europa.eu/resource/cellar/3c11bbb1-7c91-40fa-a124-1f5f3ead614e.0020.02/DOC_29 (дата звернення: 10.05.2026).

4. Аналітична записка Дослідницької служби Верховної Ради України від 09 лютого 2026 року, URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/34020.pdf> (дата звернення: 10.05.2026).

5. Рішення Конституційного Суду України від 22 листопада 2023 року № 10-р(П)/2023 URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/10_r_2_2023_0.pdf (дата звернення: 10.05.2026).

БАТРАК Аліна Сергіївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту поліцейської
діяльності

Національна академія внутрішніх справ
м. Київ

Науковий керівник:

МИРОНЕНКО Валентина Петрівна,

кандидат юридичних наук, професор
доцент кафедри цивільного права та процесу
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СПРАВАХ ПРО ПЕРЕРАХУНОК ПЕНСІЙ ПРАЦІВНИКАМ СИСТЕМИ МВС

У системі права соціального забезпечення України одним із найважливіших та концептуально складних інститутів виступає пенсійне забезпечення осіб, які присвятили своє життя службі в органах Міністерства внутрішніх справ. Відповідно до статті 1 Конституції України, наша держава проголошена соціальною та

правовою, що покладає на неї позитивний обов'язок гарантувати гідний рівень життя своїм громадянам, особливо тим, хто виконував специфічні функції щодо захисту правопорядку та безпеки суспільства, пов'язані з підвищеним ризиком для життя і здоров'я. Базовим нормативно-правовим актом, що регулює ці правовідносини, є Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09 квітня 1992 року № 2262-ХІІ. Відповідно до положень статей 43, 51 та 63 цього Закону, держава гарантує пенсіонерам органів внутрішніх справ безумовне право на перерахунок раніше призначених пенсій у разі зміни розміру грошового забезпечення або введення нових щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавок, доплат, підвищень) та премій для відповідних категорій діючих працівників [1]. Цей механізм покликаний забезпечити дотримання принципу рівності та соціальної справедливості, не допускаючи диспропорції у пенсійному забезпеченні колишніх правоохоронців різних років звільнення.

Водночас, як свідчить практика застосування норм права соціального забезпечення, наявність фундаментальних законодавчих гарантій не забезпечує їхньої автоматичної та безперешкодної реалізації. На сьогодні в Україні сформувалася масова та системна проблема відмови територіальних органів Пенсійного фонду України здійснювати такий перерахунок добровільно та в повному обсязі. Органи Пенсійного фонду здебільшого посиляються на формальні підстави, зокрема на відсутність спеціальних постанов Кабінету Міністрів України щодо виділення додаткових коштів або на скасування певних підзаконних актів. Унаслідок цього штучно створюється ситуація, коли матеріальна норма права існує, але процедурний механізм її реалізації блокується державою в особі її уповноважених органів. Це призводить до масового порушення соціальних прав і змушує десятки тисяч пенсіонерів системи МВС звертатися до адміністративних судів як до останньої інстанції для відновлення справедливості. З точки зору доктрини права соціального забезпечення, судовий захист у цій категорії справ стає не просто додатковою гарантією, а ключовим механізмом реалізації суб'єктивного права на належне пенсійне забезпечення.

Проте ухвалення справедливого рішення суду та набрання ним законної сили є лише першим етапом правозастосовного циклу. Найбільш критичною, тривалою та проблемною стадією виступає саме його фактичне виконання. Системне недофінансування видатків Пенсійного фонду України та хронічні недоліки у формуванні державних бюджетних асигнувань призводять до катастрофічної ситуації, коли рішення судів залишаються невиконаними роками. Держава, замість негайного виконання рішень, створює штучні реєстри та так звані «бюджетні черги» для виплати заборгованостей за судовими рішеннями, що фактично заморожує соціальні виплати на невизначений термін. Як зазначається у сучасних фахових наукових дослідженнях з права соціального забезпечення, зокрема у працях І. О. Хомич, використання підзаконної нормотворчості створює штучні бар'єри у фінансуванні та слугує інструментом для відтермінування виконання рішень судів, що прямо суперечить нормам пенсійного законодавства [2]. Водночас М. М. Шумило та Я. В. Сімутіна у своїх дослідженнях наголошують на важливості безперешкодної реалізації механізму захисту соціальних прав, що формується

судовою практикою, оскільки соціальні виплати мають довічний характер, і їх тривале блокування є неприпустимим порушенням фундаментальних принципів соціальної держави [3].

Підсумовуючи викладене, на мою думку, для кардинальної зміни ситуації та реального відновлення порушених прав колишніх працівників системи МВС необхідне не просто збільшення фінансування, а докорінна реформа механізму примусового виконання рішень проти держави.

По-перше, вкрай необхідно закріпити на законодавчому рівні дієвий інститут персональної майнової та суворой дисциплінарної відповідальності посадових осіб територіальних управлінь Пенсійного фонду України за безпідставне зволікання з виконанням рішень суду.

По-друге, слід концептуально змінити процедуру фінансового забезпечення виконавчого провадження. Потрібно відмовитися від практики очікування окремих бюджетних перерахувань на рахунки Пенсійного фонду та запровадити механізм прямого, автоматичного та безспірного списання коштів органами Державної казначейської служби України для задоволення соціальних вимог пенсіонерів. Для цього у Державному бюджеті України повинна формуватися окрема, захищена та недоторканна цільова стаття видатків, призначена виключно для виконання рішень судів соціальної спрямованості. Лише такий жорсткий перехід від декларативних обіцянок до реального механізму примусового виконання, підкріпленого активним інститутом судового контролю, здатний повернути ефективність нормам права соціального забезпечення.

Список використаних джерел

1. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text> (дата звернення: 14.05.2026).

2. Хомич І. О. Постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.2025 № 821 та від 17.09.2025 № 1152 як інструмент чи бар'єр у виконанні судових рішень щодо призначення та перерахунку пенсій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Вип. 81. С. 112–118.

3. Шумило М. М., Сімутіна Я. В. Транскордонність як ознака довічних соціальних (пенсійних) виплат. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. Вип. 63. С. 185–189.